

Vidzemes apgabaltiesas darbības attīstības koncepcija

Koncepcija izstrādāta, pamatojoties uz Tieslietu padomes 2019.gada 15.martā apstiprināto Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas priekšsēdētāja, priekšsēdētāja vietnieka un tiesu nama priekšsēdētāja izvirzīšanas un iecelšanas kārtības 5.punktu, ievērojot Tiesu administrācijas 2025.gada 23.maijā izsludināto pieteikšanos uz Vidzemes apgabaltiesas priekšsēdētāja amatu.

Koncepcijā sniedzu savu redzējumu Vidzemes apgabaltiesas attīstībai un darba pilnveidošanai turpmākajiem pieciem gadiem, ņemot vērā savu līdzšinējo pieredzi, pildot Vidzemes apgabaltiesas tiesneses, Krimināllietu tiesas kolēģijas priekšsēdētājas un priekšsēdētāja vietnieces pienākumus. Ilgstošā laika periodā esmu iepazinusi Vidzemes apgabaltiesā strādājošo tiesnešu un tiesas darbinieku spējas un darba organizācijas prasmes, saredzot arī to uzlabošanas nepieciešamību un iespējamību.

Tiesu sistēmas darbība

Vidzemes apgabaltiesas kā apelācijas instances tiesas darbības attīstība neapšaubāmi ir saistīta ar tiesu sistēmas darbību kopumā un Tieslietu padomes stratēģijas plānā izvirzītajiem mērķiem – efektīvu, savlaicīgu, sabiedrībai saprotamu un pieejamu tiesu sistēmu. Mainīgajā ģeopolitiskajā situācijā īpaši svarīgi ir sniegt sabiedrībai skaidru vēstījumu par tiesu darba nepārtrauktību, kvalitatīvi nodrošinot ikvienai personai Satversmes 92.pantā garantētās tiesības uz taisnīgu tiesu, saglabājot tiesu pieejamību, augstus tiesiskuma standartus, valsts pamatvērtības un demokrātijas pamatprincipus jebkuros apstākļos.

Lai efektīvāk sasniegtu šos mērķus, ir veicināma tiesnešu un tiesu darbinieku profesionālā izaugsme un prasmju pilnveidošana, uzlabojamas tiesu sistēmā strādājošo mediju un komunikāciju prasmes sabiedrības informēšanā par tiesu sistēmas darbību, skaidrojot pieņemtos lēmumus un spriedumus īpaši sarežģītās un sabiedrībai aktuālās lietās, tādā veidā vairojot sabiedrības uzticēšanos tiesu varai.

Stratēģiskā vadība

Vidzemes apgabaltiesa atrodas Valmierā un tai ir tiesu nams Madonā.

Lai realizētu Vidzemes apgabaltiesas darbības attīstības koncepcijā uzstādītos mērķus - efektīvu un kvalitatīvu tiesas darbu, kas sevī ietver saprotamu, kvalitatīvu un taisnīgu tiesas nolēmumu, cieņpilnu attieksmi pret ikvienu personu, tiesnešu un tiesas darbinieku profesionalitātes celšanu, amata pienākumiem nepieciešamo prasmju uzlabošanu atbilstoši mūsdienu prasībām, vienveidīgu tiesu praksi reģionā, izpratni par

apgabaltiesai sasniedzamiem uzdevumiem- un novērtētu iestādes kopējo virzību, tiesas priekšsēdētājam ir svarīgi uzturēt ciešu komunikāciju starp tiesu namiem, tajos strādājošiem tiesnešiem un tiesas darbiniekiem, nodrošinot ikviena līdzdalību un iesaisti tiesas stratēģijas mērķu sasniegšanā.

Jāatzīmē, ka uzstādīto mērķu sasniegšana, ievērojot lietu izskatīšanas standartus, Vidzemes apgabaltiesā tuvākajos gados būs liels izaicinājums tiesas priekšsēdētāja kā iestādes tiešā vadītāja komunikācijas un organizācijas prasmēm, jo 2025.gada otrajā pusē tiesnešu pensionēšanās dēļ Vidzemes apgabaltiesā veidosies četrus tiesnešu vakance. Proti, pēc 2025.gada 1.oktobra, kad Vidzemes apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijā darbu uzsāks jauns tiesnesis, Vidzemes apgabaltiesā būs viena tiesneša vakance šajā kolēģijā un trīs tiesnešu vakances Civillietu tiesas kolēģijā. Šāds tiesnešu iztrūkums ir būtisks tiesā, kur kopumā noteiktas 13 tiesnešu vietas.

Esošajā situācijā tiesas stratēģiskajā vadībā priekšsēdētājam ir jābūt skaidram redzējumam tiesnešu un tiesas darbinieku noslodzes balansēšanā, lietu izskatīšanas termiņu plānošanā, jābūt elastīgam iestādes darba organizēšanā. Lai to realizētu un tiesas darbs nezaudētu kvalitāti, ir nepieciešama tieša un skaidra komunikācija ar visu tiesas kolektīvu par tiesas stratēģiskajiem īstermiņa un ilgtermiņa uzdevumiem, veidu, kādā tiesa turpmāk organizē savu darbu, tostarp veidojot tiesu sastāvus konkrētu lietu izskatīšanai, kuros iekļauti abu kolēģiju tiesneši.

Lai iespējami ātrākā laikā nokomplektētu iztrūkstošās tiesnešu vietas ar augsta līmeņa profesionāliem, ir svarīgi komunicēt ar potenciāliem tiesneša amata kandidātiem, motivējot viņus pieteikties darbam apgabaltiesā. Tiesas priekšsēdētājam turpmāka tiesas darba organizācijas nolūkā būtu vairāk jāsadarbjas ar Tiesnešu atlases komisijas pārstāvjiem.

Uzlabojama sadarbība ar Rīgas apgabaltiesu par krimināllietu pārsūtīšanas veidu. Saredzu šajā jomā reālus un visiem saprotamus risinājumus, kas uzlabotu komunikāciju lietu pārsūtīšanā, kā arī saīsinātu lietu izskatīšanas termiņus prioritārās lietās.

Nepieciešama aktīvāka abpusēja komunikācija ar Tieslietu padomi gadījumos, kad tiek lemti jautājumi, kas tiešā veidā skar apelācijas instances tiesnešu darbu.

Vienveidīgas tiesu prakses veidošanai reģionā ir turpināma veiksmīgi uzsāktā sadarbība ar Vidzemes rajona tiesu, abu līmeņu tiesu tiesnešiem diskutējot par aktuālajiem jautājumiem procesuālo un materiālo tiesību normu piemērošanā.

Tiesu prakses veidošanai valsts mērogā ir turpināma sadarbība ar Senāta pārstāvjiem. Šobrīd Vidzemes apgabaltiesai veiksmīgi uzsākta sadarbība ar Senāta Krimināllietu departamentu. Šāda sadarbība diskusijas formā nākotnē būtu veicināma arī ar Senāta Civillietu departamenta pārstāvjiem.

Pilnveidojama sadarbība ar kolēģiem citās apgabaltiesās.

Tiesas sekmīga darba organizācijas nolūkā saglabājama veiksmīgi uzsāktā sadarbība ar Vidzemes tiesu apgabala zvērinātu advokātu vecāko, kā rezultātā apgabaltiesai reģiona ietvaros nav problēmu ar juridiskās palīdzības nodrošināšanu lietās.

Saglabājama uzsāktā sadarbība ar Vidzemes prokuratūru, īpaši situācijā, kad prokuratūrā darbu uzsāk jauni prokurori bez pieredzes uzturēt apsūdzību apelācijas instances tiesā.

Veicināma sadarbība ar Tieslietu akadēmiju, monitorējot tiesnešu un tiesas darbinieku iesaisti mācību procesā, izsakot priekšlikumus par Vidzemes reģionam aktuālu jautājumu apmācību organizēšanu uz vietas.

Tiesnešu un personāla vadība

Tiesu sistēma nevar pastāvēt bez tiesnešiem. Savukārt tiesneši bez kvalificēta personāla – tiesnešu palīgu, sekretāru un kancelejas darbinieku atbalsta.

Saskaņā ar likuma “Par tiesu varu” 10.panta pirmo daļu, spriežot tiesu, tiesneši ir neatkarīgi un pakļauti tikai likumam. Tomēr tiesnešu darba efektīvu organizāciju un kvalitāti vistiešākā mērā ietekmē tiesas darbinieku darbs. Šajā jomā būtiska ir tiesas priekšsēdētāja personība un spēja panākt, lai ikviens tiesnesis un tiesas darbinieks būtu motivēts uz savstarpēju sadarbību, atklātu komunikāciju un savu profesionālo prasmju pilnveidošanu. Kolektīva saliedētībai, vienotai izpratnei par kopīgā darba efektivitāti, visu šajā procesā iesaistīto izaugsmes nepieciešamību, kas vērsta uz augstu tiesiskuma standartu sasniegšanu, ir nozīme tiesas ilgtermiņa attīstībā.

Tiesnešu vadībā būtiska loma ir kolēģiju priekšsēdētāju darba organizācijai un spējai apvienot cilvēkus efektīvi strādājošā komandā. Šī mērķa īstenošanā ir veidojamas tiesas priekšsēdētāja, Madonas tiesu nama, kā arī kolēģiju priekšsēdētāju periodiskas tikšanās, kuru laikā izrunājami veicamie uzdevumi. Savukārt uzdevumu izpilde ir realizējama ar tiesas priekšsēdētāja vietnieku palīdzību.

Personāla vadībā darba vides organizācijas un apmeklētāju apkalpošanas standartu uzlabošanas nolūkā šāda sadarbība veicama ar tiesas kancelejas vadītāju un viņas vietnieci.

Tiesnešu vadībā nepieciešama aktīvāka savstarpējā sadarbība koleģialitātes principa uzlabošanā kolēģiju ietvaros un starp kolēģijām.

Motivējama tiesnešu vēlme iesaistīties normatīvo aktu izstrādes darba grupās, pašpārvaldē, kā arī akadēmiskajā jomā, vērtējot šādu aktivitāšu sabalansētību ar tiešo darba pienākumu izpildi. Veicināms, lai normatīvo aktu izstrādes darba grupās iesaistītie tiesneši informētu kolēģus par tajās izskatītajiem jautājumiem.

Motivējama tiesas darbinieku apmācība un profesionālā izaugsme, īpaši informācijas tehnoloģiju jomā un nolēmumu projektu sagatavošanā.

Veicināma tiesnešu palīgu iesaiste aktuālās tiesu prakses apspriešanā.

Nodrošināma caurskatāma tiesas darbinieku karjeras izaugsme, piemaksu saņemšana, apbalvojumu piešķiršana, aktualizējot būtiskos darbinieku novērtēšanas kritērijus.

Plānojot tiesnešu un tiesas darbinieku ilgtermiņa vadību, ir svarīgi, lai ikviens kolektīvā strādājošais apzinātos, ka viņa prasmes un kompetences ir vērtība, kura tiek cienīta. Tostarp kopējā darba organizācijas uzlabošanas nolūkā objektīvi paustā kritika, atšķirīgais viedoklis par iespējamiem risinājumiem tiks uzklauts un izvērtēts.

Jāatzīmē, ka šādā veidā Krimināllietu tiesas kolēģijā, uzklusot dažādus kolēģu viedokļus un kritiku, esam uzlabojuši kolēģijas darba organizatorisko vidi.

Administratīvā vadība

Lai nodrošinātu tiesas darba nepārtrauktību un funkciju izpildi, tiesas priekšsēdētājam kā galvenajam administratīvās vadības īstenotājam tiesā ir savlaicīgi un elastīgi jāreaģē uz situācijām, kurās nepieciešamas izmaiņas tiesas darba organizācijā.

Nepieciešamības gadījumā jāpārstāv Vidzemes apgabaltiesa komunikācijā ar plašsaziņas līdzekļiem.

Sadarbojoties ar tiesu apkalpojošām institūcijām (Tiesu administrāciju un Tiesu namu aģentūru), jāveic tiesas ikdienas saimnieciskā pārvaldība, rūpējoties par kvalitatīvu materiāltehnisko un infrastruktūras nodrošinājumu, tiesas ēku uzturēšanu, lai būtu iespējama tiesas kā institūcijas funkcionēšana.

Jāvērtē resursu izmantošanas lietderīgums.

Vidzemes apgabaltiesas
Krimināllietu tiesas kolēģijas priekšsēdētāja

Elfa Driba

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu